

چرایے وچیستے جنبش نرم افزاری

www.ketab.ir

ملیحه طاهری

سرشناسه	:	طاهری، ملیحه
عنوان و نام پدیدآور	:	چرایی و چیستی جنبش نرم افزاری / ملیحه طاهری
مشخصات نشر	:	گلستان: نشر کیسان / ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	:	۱۶۲ ص
شابک	:	۹۷۸-۶۰۵-۷۴۸۱-۴۴-۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبای مختصر
رده بندی کنگره	:	سیاست علمی - تحقیق و توسعه - اسلام و علوم - ایران
رده بندی دیویی	:	۱۳۹۴ ۲۹۵/۱۲۷ Q
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۸۳۰۹۵۵/۳۰۳
	:	۳۹۲۴۱۶۴

نام اثر	:	چرایی و چیستی جنبش نرم افزاری
نام مؤلف	:	ملیحه طاهری
گرافیک	:	صدیقه فلیان
ناشر	:	کیسان
قطع	:	وزیری
چاپ	:	پیشگام
توبت چاپ	:	اول / ۱۳۹۴
شمارگان	:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	:	۱۰۰۰ تومان
شابک	:	ISBN: 978-600-7481-44-8

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	فصل اول: نهضت نرم افزاری
۳	جنبش نرم افزاری و نظریه پردازی
۵	کارکرد جنبش نرم افزاری
۵	هدف جنبش نرم افزاری
۸	چیستی جنبش نرم افزاری
۱۰	چرایی جنبش نرم افزاری
۱۲	ماهیت و گستره جنبش نرم افزاری
۱۳	پیش نیاز جنبش نرم افزاری
۱۳	ضرورت تحقق جنبش نرم افزاری
۱۴	راهکار تحقق جنبش نرم افزاری
۱۶	بررسی موانع جنبش نرم افزاری و تولید علم
۱۶	عدم اختصاص کافی منابع مالی
۱۶	ارزش نگذاشتن به ابتکار و خلاقیت
۱۷	فراهم نبودن زمینه جرات علمی در جامعه
۱۸	عدم ایجاد فراغت کافی برای افراد محقق
۱۸	دشواری تولید فکر
۱۹	سوداندیشی یا مریدپروری در امر تولید علم
۲۰	مبتلا بودن به روزمرگی در امر پژوهش
۲۰	فقدان روش گفتگو و تفاهم علمی
۲۱	هدفمند و روشمند نبودن انتخاب موضوعات پژوهشی
۲۲	نظام آموزشی حافظه محور
۲۲	گسستگی بین نهادهای تولید و مصرف علم در جامعه
۲۳	تفکیک نشدن سطوح موضوعات در تولید علم
۲۴	نقصان روش علمی حوزه و دانشگاه
۲۶	جهانی سازی فرهنگی
۲۸	چالش های فرا روی سیستم نرم افزاری
۲۹	توسعه
۳۰	ابعاد و شاخص های توسعه

فرهنگ توسعه.....	۳۱
۱- اجتماعی.....	۳۲
زرف نگری و انتخاب.....	۳۵
رشد اقتراحی.....	۳۵
راهبرد مؤثر برای وضعیت فعلی.....	۳۶
اسلام و توسعه پایدار.....	۳۷
توسعه فرهنگی در اسلام.....	۴۰
توسعه فرهنگی و ضرورت تحول در فرهنگ.....	۴۱
زیربنای توسعه فرهنگی.....	۴۲
توسعه فرهنگی و ارزش های جامعه.....	۴۶
الگوگیری از غرب.....	۴۷
توسعه فرهنگی با الگوی غربی.....	۴۸
علم و توسعه.....	۴۹
توسعه بر مبنای راهبرد فرهنگ اسلامی.....	۴۹
مبنای توسعه در فرهنگ اسلامی.....	۵۰
الگوی توسعه براساس فرهنگ اسلامی.....	۵۱
- الگوی راهبردی (آرمانی/ذهنی).....	۵۱
مهندسی اجزای فرهنگی توسعه از نگاه اندیشمندان اسلامی.....	۵۳
نوآوری و تمدن سازی اسلامی.....	۵۷
خودباوری و توسعه.....	۵۷
ضرورت و غایت نوآوری.....	۵۹
شاخص های نوآوری.....	۶۲
تقابل انقلاب اسلامی و غرب.....	۶۳
انحلال تدریجی تمدن غرب.....	۶۴
فصل دوم: انقلاب اسلامی و توسعه علمی.....	۶۵
انقلاب اسلامی آغاز تحول در علم و دانش.....	۶۵
علم و تکنولوژی در ایران.....	۶۶
نقشه جامع علمی کشور.....	۶۷
نوآوری و نواندیشی علمی در دانشگاه ها.....	۶۸
نوآوری علمی در قرآن.....	۷۴
آیات علمی قرآن.....	۷۷
مخاطبان آیات علمی قرآن.....	۷۸
نگرش ها به آیات علمی قرآن.....	۸۰
تولید علم.....	۹۰

۹۱	مصادیق تولید علم
۹۷	آسیب ها، موانع و راه حل های تولید علم
۱۰۵	علم در فرهنگ اسلامی
۱۰۷	علم در اندیشه امام خمینی (ره)
۱۱۳	نقاط ضعف موجود در ساختار تولید علم و چالش های پیش رو
۱۱۴	آسیب شناسی نظام اندیشه سازی و تولید علم
۱۱۵	شرق شناسی
۱۱۷	بومی گرایی
۱۱۸	تلفیق گرایی
۱۲۲	تولید دانش و نظریه
۱۲۳	رابطه تمدن و دین
۱۲۴	انگیزه اساسی در تولید علم
۱۲۵	شاخص های انتخاب و انتخاب شاخص ها
۱۲۶	توسعه علم و فناوری
۱۳۰	نقش تولید علم در فرایند توسعه
۱۳۵	بومی سازی علم و دانش
۱۳۶	پیامد غفلت از علوم انسانی
۱۳۷	فصل سوم: نقش آموزش در تولید علم
۱۳۷	ضرورت تحقق تولید علم
۱۳۸	پیشینه تولید علم و جنبش نرم افزاری
۱۳۹	نقش آموزش و پرورش در تولید علم
۱۴۰	آموزش و پرورش و تولید علم، موانع و چالش ها
۱۴۲	موانع و چالش های تولید علم در آموزش و پرورش
۱۴۲	نیروی انسانی
۱۴۴	روش های تدریس و فرایند یاددهی - یادگیری
۱۴۵	عدم شکوفایی روحیه پرسشگری
۱۴۶	خلافت؛ گمشده محیط های آموزشی
۱۴۶	سیستم متمرکز در آموزش و پرورش
۱۴۷	راهکارهای مقابله با چالش های تولید علم در آموزش و پرورش
۱۴۷	اصلاح و بازنگری در نظام آموزش و پرورش
۱۴۹	تحول ساختاری در سیستم آموزش و پرورش
۱۵۰	نقش مدیریت و فناوری تولید علم در جنبش نرم افزاری
۱۵۱	چالش های مدیریت تولید علم
۱۵۳	رهبری نوین
۱۵۴	جایگاه تکنولوژی

۱۵۵	 فرهنگ تولید علم
۱۵۷	 راهکارها و پیشنهادات
۱۵۹	 منابع و مآخذ

www.ketab.ir

مقدمه

دین برنامه کلان زندگی انسان است که به مثابه قانون اساسی به ارائه رهنمودهای سرمشق گونه در تمامی کلیات مورد نیاز انسان می‌پردازد.

رهنمودهای سرمشق گونه بن مایه‌های هدایتی و تعلیمی و تربیتی هستند که وقتی در تفسیرگاه شارحان بزرگوار دین قرار می‌گیرند و به فرآیندسازی می‌نشینند، از آنها آموزه‌های اخلاقی در زمینه‌های گوناگونی همچون: انسانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ... به بار می‌نشیند و در مجموع خود، «فرهنگ» ویژه دینی را می‌سازند.

به این دلیل که آموزه‌های دین مبین اسلام از آبشخور آرمانی باز و ضد تحجری سیراب می‌شوند، تحقیقا می‌توان گفت همه این آموزه‌ها علم و دانش را در نظرگاه خویش قرار داده و برای علم و دانش مقام و منزلت رفیعی قائل شده اند. مع الوصف یکی از مواردی که در دین مبین اسلام از صدر تاکنون همواره مورد تاکید فراوان واقع شده و آیات و احادیث بسیاری را به خود اختصاص داده، مقوله علم و علم اندوزی می باشد.

کافی است بدانیم که ابلاغ رسالت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم با فرمان «اقرأ» انجام شده و آدم نخستین مجهز به «تعلیم اسماء» - در قرآن - شناسانده شده که در تفسیر اسماء می‌گویند علم به کنه و حقایق تمام اشیای عالم است؛ و این نشان دهنده نگاه توسعه‌ای به علم آموزی توسط انسان از حیث معرفت و آگاهی و سلطه دانایی بر مجهولات پیرامون زندگی اوست. این گونه است که همواره قرآن کریم مردم را درباره تفهیمیدن و درک نکردن پاره‌ای از مسائل مورد سؤال قرار می‌دهد: «افلا تعقلون - افلا تتفكرون - افلا يتدبرون»

روایاتی که در توصیه و تأکید نسبت به فراگیری دانش از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و پیشوایان دین اسلام رسیده آن قدر زیاد است که مرحوم کلینی باب بزرگی از کتاب «الکافی» را به آن اختصاص داده است.

توجه به حدیث مشهور نبوی: «طلب العلم فریضه علی کل مسلم» که بسیاری آن را نقل کرده‌اند خط مشی یک انسان مسلمان را به عنوان کسی که حق ندارد جاهل بماند و بایستی که

دانا شود روشن نموده و این در حالی است که ارتقای سطح سواد و دانایی و مهارت یافتن علمی، معرفتی و فنی انسان، شاخصه مهم توسعه انسانی است که وی را در نیل به توسعه اجتماعی قادر می‌سازد.

بدون تردید، فرهنگ تولید علم یک فرهنگ ریشه دار اسلامی است که به جامعه دینی بالنده تر و حکومت دینی پیشروتر خواهد انجامید و قطعاً بدون این مهم، تداوم حکومت دینی، بسیار مشکل و احياناً صوری خواهد بود. می‌توان با تولید نظریه و فکر از طریق جنبش نرم افزاری به جامعه‌ای ایده آل و آرمانی در سطوح داخلی و بین‌المللی نایل شد.

از سویی انقلاب اسلامی نیز برای نیل به آرمان‌های خود و تشکیل تمدن عظیم اسلامی نیاز به برنامه ریزی گسترده و متناسب با اصول و مبانی اعتقادی در راستای ایجاد ساختار فرهنگی داشته و نیازمند ارائه طرح‌های مختلف برای اداره امور جامعه جهت دستیابی به تمدن جدید است و در این مسیر البته بایستی اعتقادات دینی و باورهای مذهبی و قومی مد نظر قرار گیرد. یکی از مسائلی که طی سالیان اخیر توسط مقام معظم رهبری مطرح شده و معظم‌له به کرات ابعاد و شاخص‌های مختلف دستیابی به آن را در مقاطع مختلف ترسیم و تبیین نموده‌اند جنبش نرم‌افزاری است.

جنبش نرم‌افزاری در سالیان اخیر، به طور جدی وارد عرصه ساختار علمی کشور شده است. چه بسا در این میان تولید علم، ساده‌ترین و به ظاهر روشن‌ترین تعبیر از جنبش نرم‌افزاری باشد. امروزه بسیاری از نخبگان و اندیشمندان، استمرار حیات نظام را موط به تحقق جنبش نرم‌افزاری و درک صحیح آن می‌دانند. لذا نیاز به یک روش علمی، برای تبیین مفهوم‌شناسی، روش‌شناسی و فراگیرسازی آن بسیار ملموس می‌نماید.

نوشتار حاضر به بررسی جنبش و نهضت نرم‌افزاری تولید علم بر مبنای رهیافت اسلامی می‌پردازد و این مقوله را در ابعاد مختلف مورد بحث و بررسی قرار داده و ضمن تبیین اصول و مبانی تحقق آن، چالش‌ها و آسیب‌های فراروی نهضت نرم‌افزاری را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد.

امید است با بهره‌گیری از نظرات صائب و ارزشمند صاحب‌نظران و پژوهشگران محترم؛ ضمن رفع نواقص موجود شاهد ترسیم چشم‌انداز و افق‌های روشن دستیابی به توسعه همه‌جانبه در جامعه باشیم. ان شاء الله